

Högskolepedagogiska nätverket för undervisning om barn, unga och våld

Temadag 24 november 2023

Examensmål Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer

Examensmålet Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation som 2018 fördes in som examensmål i åtta professionsutbildningar är en del av regeringens jämställdhetspolitiska målsättning som formuleras i Makt, mål och myndighet – en feministisk politik för ett jämställt samhälle.^{1, 2} (Skr. 2016/17:10).

Barnafrid, Linköpings universitet fick inom ramen av Jämställdhetsmyndighetens regeringsuppdrag att bidra med utbildningsinsatser och kunskapsstöd till lärosäten gällande examensmålet, uppdraget att anordna den högskolepedagogiska kursen ”Att undervisa om våld mot barn i universitets- och högskolans utbildningar på 3 hp”³

Kursen har genomförts åtta gånger mellan ht 2020 och vt 2024. Det har varit ett stort engagemang hos kursdeltagarna som genomfört kursen och redan från början har det funnits en önskan och intresse att bygga vidare på kursernas kollegiala lärande. Fortsatt erfarenhetsbyte och kunskapsinhämtning har efterfrågats. Många av lärarna arbetar ensamma med examensmålet på sina utbildningar och behov av ett gemensamt nätverk för möjlighet till samverkan och en arena för utbildningsinsatser mellan utbildningar och lärosäten har identifierats. Detta är något som också lyfts fram i Universitetskansler ämbetets (UKÄ) granskning.⁴

Barnafrid anordnade i samverkan med Jämställdhetsmyndigheten därför hösten 2023 en digital temadag för att dels fortsätta det högskolepedagogiska arbetet utifrån delmålet våld mot barn och unga som påbörjats inom ramen av kursen, dels diskutera möjligheten att starta ett nätverk med fokus på undervisning om barn, unga och våld.

¹ SFS 2017:857. Förordning om ändring i högskoleförordningen (1993:100) 2018:1135.

² Förordning om ändring i högskoleförordningen (1993:100). (Skr. 2016/17:10)

³ (S2018/01831/JÅM (delvis)

⁴ UKÄ (2022) Hur mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer betraktas i högre utbildning. Rapportering av ett regeringsuppdrag. 2022:19

Temadagen

24 november 2023

Inbjudan gick ut till deltagare från samtliga omgångar från Barnafriids kursen och med uppmaningen att sprida vidare till kollegor. Sammanlagt 79 anmälde sig och deltagarna kom från 23 olika lärosäten och från två myndigheter, Jämställdhetsmyndigheten (JÄMY) och Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK). Antal personer som loggande in i zoom-rummet var omkring 40 (varierade under de tre timmarna som mötet pågick).

Följande utbildningar var representerade: folkhälsovetenskap, läkare, lärare, psykolog, psykoterapeut, röntgensjuksköterska, sjuksköterska (grund- och specialist) socialpedagog, socionom, tandläkare och tandhygienist.

Utifrån inspirationsföreläsningar diskuterades sedan gruppvis följande punkter:

1. Möjligheter och utmaningar i undervisningen av examensmålet med fokus på våld mot barn
2. Vad, hur och varför ett högskolepedagogiskt nätverk?"
3. Möjligheter och utmaningar i undervisningen av examensmålet med fokus på våld mot barn

Implementeringen av examensmålet mäns våld i nära relationer och våld i nära relationer måste utgå från såväl en utbildnings/program- som lärosätes kontext.

Vilken beredskap finns hos lärosätet att implementera ett examensmål som utgår från kunskapsområden som (tidigare) helt saknas som vissa utbildningar. Hur kan lärosätet som har det övergripande ansvaret säkerställa att det finns:

- Högskolepedagogisk kunskap att föra in ett nytt examensmål
- Kunskap och kompetens inom de områden som är ingår i examensmålet.

Övergripande frågor som undervisning och lärande diskuterades utifrån inom den egna utbildningen:

- Examensmålet komplexitet och bredd, olika delmål där våld mot barn blir underordnat andra mål, särskilt mäns våld mot kvinnor.
- Går det att arbeta med hela examensmålet eller måste prioriteringar göras. Och så fall vilka? Kan prioriteringsordningen skilja sig mellan olika utbildningar utifrån professionens uppdrag? Hur ska prioriteringar göras om det saknas kunskap och kompetens inom kunskapsområdet våld.
- Hur arbeta med ett kunskapsområde som barn, unga och våld när det helt saknas inom utbildningen?
- Utmaningar att undervisa i ett politiskt tillsatt examensmål?

Röster från dagen:

- *Grundutbildningen behöver ge samtliga studenter grundläggande kunskap och förståelse (oavsett tidigare inhämtad kunskap) i lärandemålets bred och lagstiftning. Samt verktyg i någon form av tillämpning.*
- *Det som är svårare att undervisa om är exakt förhållningssätt i exakt vårdsituation (studenterna vill gärna ha en svart/vit mall) – det var här vi diskuterade om diskussioner kring olika fall vore ett bra sätt att vidga perspektiv.*
- *Att ge studenter den kunskap de behöver i ett föränderligt fält*
- *Barnafriids kunskapsbank + NCK s kunskaps bank är bra för lärare, studenter men även för nyutexaminerade studenter – att vara ny i sin profession och lätt hitta rätt och ny kunskap inom området. Även för äldre i sin roll – att hålla sig uppdaterad enkelt.*
- *Studenterna ska vara trygga i att våga fråga – veta var vi ska hänvisa vidare för stöd och hjälp*
- *Finns rutin på arbetsplatsen? Det underlättar till att våga fråga.*
- *Tipsa studenterna att inför VFU, se över finns det rutin inom området på den arbetsplatsen? Annars kan de vara med att utforma rutinen kanske?*
- *Hur undervisa i ett politiskt föränderligt fält?*

Vad, hur och varför ett högskolepeda- gogiskt nätverk?

Diskussionerna utgick från frågorna:

- Vad är syftet med ett nätverk och vad det ska innehålla?
- Hur ska det organiseras, utformas, upplägg, av vem och när?
- Varför behövs ett nätverk?

Här är det särskilt intressant att diskutera varför det behövs ett nätverk som enbart fokuserar på delmålet våld i nära relationer med särskilt fokus på våld mot barn.

Gruppernas förslag, frågor, synpunkter och reflektioner från temadagen har sammanställts utifrån följande områden.

Vad är syftet och varför behövs ett sådant här nätverk?

En grupp formulerade syfte och varför det behövs ett nätverk på följande sätt:

”Det vore väldigt bra med ett nätverk, utifrån att hantera egna och studenters känslor i undervisningssituationen, ett nätverk kan hjälpa oss att navigera i fältet.”

Ett nätverk är ett enkelt sätt för undervisande och forskande lärare att inhämta ny kunskap och kan ge input till undervisningen. Skapar kontakter över landet, hittar andra samarbetsformer och leder arbetet inom området framåt.

Tänka interprofessionellt samt nationellt, våra studenter kan arbeta i hela landet, så vi behöver tänka brett.”

Förslag på innehåll till nästa tematräff:

Tips på pedagogiska lösningar, fallpresentationer från olika professionsutbildningar som kan diskuteras i studentgrupperna för att vidga studenternas perspektiv och transprofessionell samverkan. Olika teman gällande yrkesrollen – både studentens framtida yrkesprofession men även för oss lärare.

Utifrån den forskning vi fick presenterad skulle tema till nästa träff kunna handla om: Våld i ungas relation

Samt att vi får ta del av någons exempel på hur undervisning kanske ändrats från innan deltagande i denna kurs och nu efter? Lärdomar?

Teman med fokus på prevention skulle vara intressant

Övriga tankar om nätverket

Nätverket kan erbjuda: Praktiska tips till varandra i hur vi kan arbeta med frågor om våld i undervisning, Vi talade redan idag om bland annat rollspel, quiz.... Vidare blir nätverket en plattform för att löpande få en uppdatering kring kunskapsläget, forskning.

Nätverket hjälper oss att hålla oss ajour men ger oss stöd i respektive organisation att få avsätta tid för detta arbete, göra frågan legitim, angelägen.

Önskan om att den digitala plattformen löpande fylls på med aktuell forskning i ämnet som stöd i vårt arbete.

Hur ska ett nätverk organiseras och frekvens?

Förslag på 1 till 2 gånger per år, ca 2–3 timmar per gång.

Sammanfattning

Temadagen avslutades med att "Högskolepedagogiskt nätverk för undervisning om barn, unga och våld" konstituerades (kärt barn har många namn, så namnfrågan är fortfarande öppen).

Deltagarna som deltog i temadagen ser behov av ett nätverk med fokus på undervisning om examensmålet med fokus på våld mot barn. Samtidigt som behovet av ett helhetsperspektiv på examensmålet efterfrågas. Det är därför viktigt att tillsammans med NCK som äger frågan om webbstödet för lärosätet och JÄMY diskutera vidare runt detta.

Nätverket är placerat på Barnafriid, Linköpings universitet som ansvarar för det praktiska.

Referens- grupp

Referensgruppen består av

- Ismael Abbas/Susanna Sättlin, tandhygienistprogrammet, Högskolan i Kristianstad
- Victoria Andrén, psykologprogrammet, Stockholms universitet
- Linda Arnell, socionomprogrammet, Umeå Universitet
- Siv-Britt Björktomt, Socionomprogrammet, Uppsala universitet
- Veronica Ekström, Socionomprogrammet, Marie Cederschiöld högskola
- Ann-Charlotte Münger, Barnafriid, sammankallande.
- Fanny Svartling, Distriktsköterskeprogrammet, Högskolan i Gävle

Nästa möte

Nästa nätverksträff planeras till den 6 december kl. 9-11.(12)

Utifrån utvärderingar och diskussioner från temadagen önskas att nästa tillfälle både innehåller frågor som handlar om utformandet av undervisningen (exempelvis stöd i pedagogisk utveckling) och ta del av aktuella kunskapsläget om barn, unga och våld.

Förslag på teman/innehåll från utvärderingen till nästa nätverksträff:

- Tvärprofessionell samverkan
- Delge ny kunskap och ges tillfälle att diskutera pedagogisk utmaningar i grundutbildning.
- Våldsprevention, att identifiera risk för påfrestningar och bidra till underlättande/ stödjande insatser
- Samverkan mellan olika aktörer som möter ViNR 3) Jag tror mkt på att integrera teori i praktik/ VFU: Funktionell metodik för att integrera teori med VFU
- Delge varandra goda exempel. Korta presentationer om hur vi gör rent konkret och utbyte i mindre grupper. Alternativa tema: Hur arbetar vi med att fördjupa samtal med barn som upplevt våld.
- Input från pågående förebyggande arbete i verksamheterna. Görs säkert mycket i kommun och Region.
- Våld i ungas relation